KAZUISTICKÁ STUDIE HISTORIE FOTBALU VE VĚTŠÍM ČESKÉM MĚSTĚ V LETECH 1918 - 1938

CASUISTIC STUDY OF FOOTBALL HISTORY IN A LARGER CZECH TOWN IN 1918 - 1938

J. Štumbauer

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu

ABSTRACT

The present article is a detailed historical case study of football in České Budějovice in the interwar period. It was, at that time, the third largest town in Bohemia and can successfully serve as demonstration of gradual development of the organizational structure of football clubs in larger Czech towns then. For the purpose of case study the two-national character of local football presents an indisputable advantage. There was only one renowned German football club there, but at the end of the 20s it had the best performance of all home clubs in České Budějovice and from the national perspective it ranked among the absolute elite of German football in interwar Czechoslovakia. As late as in the 30s the local big Czech numerical superiority was evident and the sceptre of best local football club was taken over by SK ČB, whose direct successor is today's league team Dynamo České Budějovice. Nevertheless, it uses the space of the original field DFC Budweis. Also many other clubs mentioned in this article have currently either a direct or at least indirect continuation.

Keywords: clubs; activity; officials; results

SOUHRN

Předkládaná stat' je detailní historickou případovou studií fotbalu v Českých Budějovicích v meziválečném období. Ty byly v této době třetím největším městem v Čechách a lze na nich úspěšně demonstrovat postupný vývoj organizační struktury fotbalových klubů ve větších českých městech té doby. Pro potřeby případové studie je nespornou výhodou dvojnárodnostní charakter zdejšího fotbalu. Významný německý fotbalový klub zde byl pouze jeden, ale ten zato měl koncem 20. let ze všech českobudějovických klubů nejvyšší výkonnost a z celostátního hlediska patřil k absolutní špičce německého fotbalu v meziválečném Československu. Až ve 30. letech se projevila zdejší velká česká početní převaha a žezlo nejlepšího místního fotbalového klubu převzalo SK ČB, jehož přímým pokračovatelem je dnešní ligové Dynamo České Budějovice, které však využívá prostory původního hřiště DFC Budweis. Také řada dalších, ve statí řešených klubů, má v současnosti buď přímé, nebo alespoň nepřímé pokračování.

Klíčová slova: kluby; činnost; funkcionáři; výsledky

Úvod

Fotbal byl v meziválečném období v Československu daleko nejrozšířenějším a nejpopulárnějším sportem s široce rozvětvenou organizační strukturou fotbalových klubů v každém větším městě. Nejinak tomu bylo i v Českých Budějovicích, kde navíc mimo klubů českých koexistoval i fotbal občanů německé národnosti. I z tohoto důvodu jsou České Budějovice velmi vhodným objektem pro případovou dobovou studii organizační struktury a historie fotbalu v meziválečném Československu, včetně dynamiky jejího vývoje na místní úrovni.

Vhodným objektem pro případovou studii jsou i z hlediska svojí velikosti a svého významu. Přes stagnaci počtu obyvatel, byly České Budějovice se svými více jak 55 tisíci obyvateli totiž ještě začátkem 30. let stále třetím největším městem Čech za Prahou a Plzní a před silně německými městy Ústím nad Labem (43 tis. obyvatel), Libercem (38 tis.) a Jabloncem (33 tis.)¹. České Budějovice byly

¹ Při sčítání obyvatel 1921 měly České Budějovice s přilehlými obcemi 57 530 obyvatel, z nichž se 7 006 hlásilo k německé národnosti. Samotné vnitřní město mělo 44 022 obyvatel a přilehlé obce

střediskem stejnojmenného správního (politického) okresu a pro svoji polohu, velikost, vyvážený průmyslový potenciál, rozvinuté školství, finančníctví, obchod a další aktivity byly skutečným centrem rozlehlých jižních Čech. Ve městě sídlila řada významných úřadů a institucí a také velká vojenská posádka. Mimořádné postavení měly jako školské a vzdělávacího centrum. Počtem středních škol (15 českých a 5 německých) se totiž řadily na 3. místo v Českých zemích, hned za Prahu a Brno.²

Fotbal zde sice byl daleko nejrozšířenějším a nejoblíbenějším sportovním odvětvím meziválečného období, ale měl výrazné, téměř dvacetileté zpoždění nejenom oproti Praze, ale i Plzni a některým dalším českým městům.³ Do první světové války sice vznikly základy dvou později nejúspěšnějších fotbalových klubů ve městě, českého SK a německého DFC, ale hrálo se jenom minimum zápasů a nebyla zde ustavena žádná oficiální soutěž. K dispozici bylo jen jedno regulérní hřiště, které vlastnil klub německý.

Organizační a výkonnostní zpoždění českobudějovického fotbalu pokračovalo i po I. světové válce. Jako první dosáhl vyšší úrovně německý DFC Budweis, který koncem 20. let pronikl téměř až do absolutní československé amatérské špičky. Pak ale doplatil na velkou izolaci od ostatních center německého fotbalu u nás a jeho výkonnost poklesla.

Systematickou a trpělivou prací funkcionářů postupně vzrůstala výkonnost SK České Budějovice, který se počátkem 30. let přiblížil mimo-pražské špičce. Jeho velkým cílem byla účast v I. lize, ale přestože k tomuto byl několikrát velmi blízko, do konce 30. let se mu jej splnit nepodařilo. Mnoho úsilí si vyžádalo i okolnostmi vynucené trojí budování klubového hřiště.

Na této studii lze také demonstrovat postupný vývoj místní struktury soutěží a to jak oficiálních, organizovaných v roce 1922 založenou Československou Asociací Footballovou (ČSAF), respektive Československým Svazem Footballovým nebo Deutscher Fussballverband in der ČSR (DFV).

(dnes plně integrované) 13 508 obyvatel. Tyto údaje podle: *Obce v číslech. Okres České Budějovice*. (1990). Č. Budějovice: Okresní oddělení Českého statistického úřadu.

² Rada, F. (1992). *Když se psalo T. G. M. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství Růže*, s. 95. a Česka, R. (1933). *Adresář města Českých Budějovic 1933*. Č. Budějovice: nákladem Fr. Klímy, s. 36 - 38.

³ ... "Začátkem roku 1896 jest v Praze více než deset mužstev, kromě rezervních"...

1895 konají se též první zápasy v Plzni.

Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. Republice a cizině*. Praha: Almanach sportu, s. 271.

V tomto sdělení jsou i zmínky o soutěžích stojících mimo tento rámec, tedy soutěží organizovaných Svazem tělovýchovných amatérských klubů v RČS (STAK),⁴ stejně jako utkání pohárových a přátelských. Studie také naznačuje velmi obtížnou cestu provinčních klubů do tehdejšího vrcholového (profesionálního fotbalu).

Rozbor činnosti jednotlivých českobudějovických fotbalových klubů v meziválečném období.

V této části sdělení je proveden detailní rozbor všech klubů zabývajících se v inkriminovaném období v Českých Budějovicích fotbalem. Jedná se jak o kluby jejichž existence a činnost spadá již do období před I. světovou válkou, tak o kluby které vznikly (a také zanikly) v meziválečném období.

Válkou přerušená činnost *Sportovního klubu České Budějovice* se opět rozběhla v roce 1919. SK České Budějovice měl, jako jediný sportovní klub ve městě, k dispozici vlastní, i když značně improvizovanou tělocvičnu umístěnou v zadním traktu restaurace U Redlinků na Senovážném náměstí. Jako hlavně fotbalový klub však v této době ještě stále neměl vlastní hřiště. Pokusil se sice získat, a na čas dokonce i zabral, hřiště na Střeleckém ostrově, které před válkou používal DSK Budweis, ale tento spontánní zábor skončil neúspěchem a hřiště muselo být vráceno DSK Budweis.

V roce 1919 se hrála v Českých Budějovicích pouze přátelská utkání. SK České Budějovice měl v té době dvě mužstva - I. mužstvo a tzv. „Old Boys“, což byli hráči klubu z let 1912 - 1914, kteří ve zdraví přežili I. světovou válku. V září tohoto roku se klub v rámci snahy po národním zvýraznění přejmenoval na Klub atletů „Žižka“.⁵ Tento název se však neujal a v říjnu již byl opět používán název SK České Budějovice. Sezónu 1919 zakončil zápas „Old Boys“ s pražskou Slavií porážkou 1:4.⁶

Na začátku roku 1920 došlo ke sloučení SK České Budějovice s SK Viktoria České Budějovice, čímž byl dán první základ ke vzniku silného klubu. Jeho předsedou byl v této době Raimund Marek.

Po dlouhém hledání se klubu podařilo najmout pozemky na pravém břehu Vltavy pod Dlouhým mostem, kde začal budovat své první hřiště a zároveň vůbec první hřiště na kopanou českého klubu ve městě. Jeho stavba rychle pokračovala, a tak počátkem září 1920 mohlo být otevřeno.

⁴ Svaz tělovýchovných amatérských klubů v RČS se sídlem v Praze byl založen v roce 1929 jako pododbor Ústředního tělovýchovného svazu Československé strany národně socialistické. Jeho náplní bylo pěstování míčových her, ponejvíce fotbalu.

⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 822, č. rejstříku 802.

⁶ Rada, F. (1992). *Když se psalo T. G. M. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství Růže*. s. 250.

Součástí slavnostního otevření hřiště byla tělocvičná akademie v Besedě, závod v běhu Napříč Budějovicemi, lehkooatletické závody mužů a žen, ukázky boxerských utkání a vyvrcholením oslav bylo utkání SK České Budějovice s SK Vršovice.⁷ Úspěšnou sezónu 1920 zakončil SK České Budějovice dvěma přátelskými zápasy. V nich zvítězil nad DSK Budweis a prohrál s SK Slavií Praha.⁸ Došlo k významné organizační změně, když se klub sloučil s SK Olympia. V rámci této fúze do SK České Budějovice přešli všichni hráči Olympie a část jejich funkcionářů. V roce 1921 skončilo mužstvo SK České Budějovice v jihočeském mistrovství na 2. místě za DSK Tábor. V následujícím roce se však toto mistrovství neuskutečnilo. I první mužstvo hrálo pouze přátelská utkání. Z nich nejzajímavější byly dvě s mužstvem Wiener Sport-Club, která skončila vysokou porážkou 1:7 a remízou 3:3.⁹ Ve všech dalších přátelských utkáních sezóny 1922 s jihočeskými soupeři, s výjimkou Vojenského SK České Budějovice, tým SK České Budějovice zvítězil. Předsedou klubu byl nově zvolen Václav Stehlíček. Ten byl do této funkce zvolen i na následné řádné valné hromadě klubu konané 6. ledna 1923 a navíc se stal v tomto roce také předsedou JŽF. Celkem měl klub v tomto roce 59 registrovaných hráčů.

V jihočeském mistrovství, které bylo zatím hráno neoficiálně, SK České Budějovice toho roku zvítězil, když neztratil ani bod.¹⁰ V témže roce zvítězil i v poháru o primát Českých Budějovic.

I na valné hromadě v lednu 1924 byl opětovně předsedou hlavního výboru celého sportovního klubu zvolen Václav Stehlíček. SK České Budějovice v té době, jako jeden z mála klubů, pěstoval více sportovních odvětví. Kromě fotbalu to ještě byla lehká atletika, těžká atletika, lední hokej, plavání a celkem měl 674 členů.¹¹ Počtem členů a rozsahem činnosti byl daleko největším sportovním klubem a po Sokolu I druhou nejvýznamnější tělovýchovnou a sportovní korporací jižních Čech.

V mistrovství Jihočeské župy fotbalové pro rok 1924, které bylo hráno jednokolově, a výsledek do značné míry závisel na vzájemném vylosování nejlepších mužstev, skončil SK České Budějovice na druhém místě za SK Písek. O rozsahu sportovní činnosti fotbalistů SK České Budějovice v této době svědčí přehled sezóny 1924, kdy I. mužstvo sehrálo celkem 29 utkání.

V létě 1924 přišla na klub pohroma v podobě úředního rozhodnutí o vyklizení jeho hřiště z důvodů prací na první etapě regulace Vltavy ve městě.

Poslední zápas na starém hřišti se hrál 3. 8. 1924 a SK České Budějovice v něm zvítězil nad Slovanem České Budějovice 2:1.¹² Naštěstí se podařilo záhy najmout regulací nezasažené pozemky v těsném sousedství původního hřiště a klub se pustil do nové výstavby. Stavební práce pokračovaly velmi rychle. Nové hřiště bylo vybaveno velkou tribunou z kombinace betonu a dřeva, 400 m dlouhou lehkooatletickou dráhou, šatnami se sociálním zařízením a vlastní restaurací. Celkové finanční náklady na jeho zřízení dosáhly částky 160 tisíc Kč.¹³

Slavnostní otevření nového hřiště ve dnech 26. - 28. září 1925 bylo spojeno s oslavami dvaceti let existence klubu. V rámci nich bylo vybojováno meziměstské utkání v řecko-římském zápase České Budějovice - Tábor, sehrao meziměstské fotbalové utkání České Budějovice - Praha, uspořádány závody v chůzi napříč městem, cyklistické závody České Budějovice - Vodňany - České Budějovice a sehrao utkání v házené mužů SK České Budějovice - DFC Budweis a SK České Budějovice - YMCA¹⁴ České Budějovice.¹⁵

Vlastnictvím nového hřiště, širokým hráčským kádrem, schopnými a obětavými funkcionáři i velkým množstvím příznivců měl SK České Budějovice dobré podmínky k dalšímu výkonnostnímu růstu svých mužstev a k získání prioritního postavení v rámci jihočeské kopané. Župní mistrovství I. třídy v roce 1926 sice ještě získal SK Strakonice, ale v následujících letech, s výjimkou roku 1930, již v něm vždy zvítězil SK České Budějovice.

V sezóně 1928 sehrál I. tým SK České Budějovice celkem 33 zápasů, z nich 21 vítězných. V tomto ročníku župního mistrovství SK České Budějovice zvítězil, když ztratil jediný bod remízou s nově založeným sportovním klubem, AC Stadi-onem České Budějovice. V 1. kole mistrovství českého venkova, kam župní mistr od roku 1925 postupoval, prohrál s SK Rakovník 2:5.

V župním mistrovství roku 1929 SK České Budějovice opět zvítězil, ale před klubem se znova vynořila velká komplikace s hřištěm. V rámci pokračující výstavby města totiž došlo

k parcelaci pozemků pronajatých na hřiště a jejich okolí a SK České Budějovice musel, přes veškerá jednání, hřiště zrušit, rozbourat tribunu a strhnout oplocení. Bez náhrady musel na místě ponechat vodovod z Husovy třídy, který sám zřídil nákladem 40 tis. Kč.

⁷ Tamtéž.

⁸ Jihočeské listy 12. 10. a 6. 11. 1920.

⁹ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 1, č. 7, 19. 4. 1922.

¹⁰ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 18, 5. 9. 1923.

¹¹ Republikán 14. 1. 1924.

¹² Republikán 4. 8. 1924.

¹³ OA Č. Budějovice, pozůstalost Raimunda Marka, jeho dopis berní správě Č. Budějovice ze dne 21. 6. 1938.

¹⁴ Tlustý, T. (2014). Nástin vývoje sportu v místním sdružení YMCA v Českých Budějovicích v meziválečném období. *Studia Kinanthropologica*, 15(1), 37-47.

¹⁵ Jihočeské listy 23. 9. 1925.

Klub tak byl opět bez hřiště, navíc s dluhem 140 tis. Kč. Naštěstí městská rada umožnila SK pronájem pozemků u plynárny, kde se opět pustil do stavby hřiště. V důsledku své špatné finanční situace však mohl klub jen upravit plochu, zřídit provizorní šatny a hřiště oplotit. Na stavbu tribuny a lehkooatletické dráhy již finance nezbyly.

Komplikace s hřištěm se odrazila ve výkonnosti mužstva, které jediným prohraným zápasem s DSK Tábor obsadilo v župním mistrovství druhé místo.¹⁶

V září 1930 proběhly oslavy 25. výročí založení klubu, jejichž součástí byla utkání SK České Budějovice a DFC Budweis s reprezentační XI JŽF, II. týmu SK se Slovanem Vídeň a dorostenecký turnaj. Součástí oslav byla i valná hromada klubu a přátelský večírek v Besedě. Župní mistrovství 1931, které se hrálo naposled jednokolově, SK České Budějovice po roční pauze opět vyhrál, když z 9 zápasů získal plný počet 18 bodů.¹⁷ V 1. kole mistrovství českého venkova byl však SK České Budějovice vyřazen ČSK Hvězda Trnovany po výsledcích 0:2 a 4:3. V tomto roce se SK stal počtvrté za sebou držitelem Poháru města Českých Budějovic, když ve finále deklasoval AC Stadion 11:2.¹⁸

V sestavě SK se v této sezóně vystřídalo 31 hráčů. Na valné hromadě v únoru 1932 byl zvolen výbor SK České Budějovice v čele s předsedou L. Hájíčkem, 1. místopředsedou B. Letenským, 2. místopředsedou R. Markem a pokladníkem A. Jungwirtem.

V roce 1932 SK České Budějovice s velkou převahou zvítězil v župním mistrovství, které se hrálo již dvoukolově, a poprvé se dokázal prosadit v mistrovství českého venkova. Po výsledcích 6:2 a 5:3 s SK Jičín v 1. kole, 6:1 a 1:4 s SK Dvůr Králové ve 2. kole a 7:1 a 2:5 s SK Pardubice ve finále získal titul mistra českého venkova. Jako mistr českého venkova postoupil do bojů amatérského mistrovství ČSAF, kde však v 1. kole prohrál s DFC Prag 2:3 a 1:5.¹⁹ V tomto roce se SK České Budějovice začal vážně zabývat možností přestoupit do řad profesionálních fotbalových klubů, což by mu eventuálně umožnilo účast ve II. profesionální lize.²⁰

Sezóna 1933 byla pro SK neméně úspěšná. Opět vyhrál mistrovství JŽF a po výsledcích 5:4 a 7:0 s Čechií Louny v 1. kole, 2:2 a 4:2 s Mladoboleslavským SK ve 2. kole a 3:3 a 5:1 s SK Pardubice ve finále získal podruhé titul mistra

českého venkova. V amatérském mistrovství ČSAF (mimochodem posledním ročníku této soutěže) v 1. kole postoupil přes DSV Gablonz výsledky 3:1 a 4:1, ale v semifinále prohrál s AFK Kolín 2:5 a 2:0.²¹ Postoupil tak ještě o jedno kolo dále než v roce předcházejícím. Na valné hromadě SK České Budějovice v listopadu 1933 členská základna jednomyslně odhlasovala zavedení profesionalismu.²²

V roce 1934 došlo k velké reorganizaci vyšších soutěží ČSAF. Nejvyšší soutěží byla nyní tzv. Národní liga, ve které hrálo 12 mužstev, a druhou nejvyšší soutěží byly 4 skupiny divize. Soutěže přešly na systém podzim - jaro. Poprvé se takto hrála sezóna 1934/35.

SK České Budějovice byl zařazen jako mistr českého venkova 1933 do divize českého venkova, kde po podzimním kole ročníku 1934/35 skončil na 2. místě se ztrátou 3 bodů na exligový SK Náchod. Ještě předtím, v létě tohoto roku, pozval SK k přátelskému utkání SK Slavii Praha, jejíž kádr tvořil základ stříbrné reprezentace ČSR na mistrovství světa 1934. V konečném pořadí divize českého venkova 1934/35 skončil SK České Budějovice druhý se ztrátou 3 bodů na vítězný Náchod, ale s náskokem 12 bodů před třetím SK Dvůr Králové. Letní přestávku v roce 1935 využil SK České Budějovice k náročnému zájezdu do Litvy, Lotyšska a Estonska, kde za 4 týdny sehrál celkem 13 zápasů.

V ročníku 1935/36 obsadil SK České Budějovice opět 2. místo, se ztrátou jediného bodu na vítězný SK Hradec Králové. Pohyb hráčů v I. týmu byl v této době poměrně velký. V létě 1936 mužstvo prodělalo hráčskou krizi. Ta byla do určité míry vyvolána snahou výboru o získání zahraničních posil z Rakouska. To byli sice dobří hráči, ale jejich vztah ke klubu v poloprofesionálních podmínkách SK České Budějovice nebyl vždy nejlepší. Navíc v tomto roce SK zvažovalo, zda se divize zúčastní, protože mužstvo muselo vzhledem k poloze Českých Budějovic a ostatních soupeřů překonávat při dopravě k jednotlivým utkáním velké vzdálenosti. Výboru se nakonec podařilo krizovou situaci zvládnout, a tak přes hráčské oslabení vyhrálo mužstvo SK České Budějovice podzimní kolo divize s náskokem 1 bodu před SK Pardubice. Na jaře se však mužstvu vůbec nedařilo, a po zisku pouhých šesti bodů v jarních kolech skončilo nakonec až třetí.

Protože dopravní vzdálenosti byly neúnosné i pro některá další mužstva této skupiny divize, byla v létě 1937 provedena její reorganizace. Divize českého venkova byla rozdělena na dvě skupiny a celkový počet účastníků byl zvýšen. Pro SK České Budějovice se zařazením do západočeské divize

¹⁶ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 8, č. 31, 28. 5. 1930

¹⁷ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 10, č. 10, 16. 12. 1931.

¹⁸ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 10, č. 9, 9. 12. 1931.

¹⁹ Petřů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný. s. 682 - 683.

²⁰ Jihočeské listy 31. 8. 1932

²¹ Petřů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný. s. 690 - 691.

²² Jihočeský sportovní týdeník, roč. 12, 29.11 1933.

přece jen snížily dopravní vzdálenosti k utkáním. Navíc byl do soutěže, díky jejímu rozšíření, zařazen další budějovický tým, kterým byl vítěz mistrovství JŽF 1936/37, AC Stadion České Budějovice.

SK České Budějovice, papírový favorit skupiny, však na podzim 1937 nesplnil očekávání a obsadil 2. místo se ztrátou 5 bodů na vedoucí SK Kopisty. Na jaře se mužstvu dařilo a stáhlo náskok SK Kopisty na konečný 1 bod.

30. ledna 1938 se konala výroční valná hromada klubu. Výkonným čestným předsedou byl opětovně zvolen L. Hájíček, úřadujícím předsedou Freud, 1. místopředsedou Sylaba, 2. místopředsedou Tácha a 3. místopředsedou Dr. Metzel.

SK České Budějovice tak prodělal během meziválečného období značný kvalitativní vývoj, když se z malého klubu, navíc ve fotbalově zaostalých jižních Čechách, propracoval mezi nejznámější fotbalové kluby českého venkova. To bylo umožněno především silným zázemím příznivců a funkcionářů, které pocházelo především z česko-budějovických obchodních a živnostenských kruhů. Za klubem sice přímo nestál žádný velkokapitál, ale čestným členem byl např. i Dr. Josef Schwarzenberg. Klubové barvy SK České Budějovice byly černá a bílá, klubovní místnost měl v restauraci U Hromádků v Hroznové ulici.

Deutscher Sportklub Budweis (DSK), od roku 1924 *Deutscher Fussball Club Budweis* (DFC), byl v meziválečném období jediným německým fotbalovým klubem v Českých Budějovicích. Těšil se proto velké podpoře německé menšiny, ale jako německý klub trpěl určitou izolací od ostatních klubů ve městě a v jižních Čechách, kde nebylo žádné německé mužstvo podobné výkonnosti.²³ DSK/DFC byl členem *Deutscher Fussballverband der Tschechoslowakei* se sídlem v Chomutově.

DSK Budweis obnovil válkou přerušenu činnost v roce 1919. V této době sehrál DSK velké množství přátelských zápasů. Nejčastějším soupeřem mu byl SK České Budějovice, s nímž tehdy hrál vyrovnané partie a z německých klubů pak DSV Krummau. Častá byla také utkání s týmy sousedního Rakouska jako např. DSV Gmünd, Sparta Linz, Wiener Sport Klub a AC Herta Wien. Soutěžní utkání hrál začátkem 20. let jenom v rámci Poháru o primát Českých Budějovic.

V roce 1924 byl klub německým svazem (DFV) „v důsledku slabé činnosti“ zrušen a místo něho

založen *Deutscher Fussball Club Budweis*.²⁴ Zakládajícími činovníky nového klubu byli Hugo Pötl, Leo Kende, Richard Weiner a Alexander Lichtneckert. V roce 1925 se již DFC zúčastňoval amatérského župního mistrovství DFV 1. třídy.²⁵ V podzimním kole tohoto mistrovství roku 1926 obsadil 1. místo, když porazil mimo jiné i DFC Prag 3:1. Vůbec neúspěšnějšími byly však roky 1927 a 1928. V roce 1927 vyhrál DFC Budweis postupně mistrovství Gau Mitte DFV²⁶ a jako jeden ze dvou německých klubů postoupil do amatérského mistrovství ČSAF. Tam v 1. kole remizoval s Viktorií Plzeň 2:2, ale losem postoupil dál, v semifinále porazil DSV Brün 6:1 a až ve finále prohrál v Bratislavě s IČŠK 2:4.²⁷ V roce 1928 DFC Budweis opět zvítězil v mistrovství Gau Mitte, ale v 1. kole amatérského mistrovství ČSAF prohrál doma na Střeleckém ostrově s SK Náchod 0:1.²⁸

V roce 1929 se sice mužstvo DFC Budweis do závěrečných kol mistrovství ČSAF neprobojovalo, ale ve II. ročníku Poháru svobody, který měl velmi dobrou úroveň, postoupilo až do semifinále. Tam sice po výsledcích 3:2 a 4:4 nad SK Prostějov zvítězilo, ale po protestu soupeře proti špatné delegaci rozhodčího v budějovickém utkání postoupil soupeř.²⁹ Velmi dobrou formu potvrdil DFC i vítězstvími v tomto ročníku poháru KOH-I-NOORU, když mimo jiné zvítězil 3:0 nad účastníkem nové I. profesionální asociace ligy Teplitzer FK a 4:1 nad místním rivalem SK České Budějovice.³⁰ Vynikajícím hráčem té doby byl Čech Prokeš, který hrál za německý DFC B kopanou a za český ČLTK České Budějovice tenis.

Dobrou výkonnost si DFC podržel ještě v letech 1930 a 1931. Např. na jaře 1930 zvítězil v 17 z 24 utkání. Mimo jiné porazil SK České Budějovice 2:1, SK Židenice 4:2 a se Spartou Praha prohrál jen těsně 3:4.³¹ Na jaře 1931 pak DFC porazil mimo jiné Viktorii Plzeň 4:1 a deklasoval jihočeské soupeře Meteor České Budějovice, SK Písek a DSK Tábor shodně 7:0. V tomto roce podal DFC přihlášku do II. asociace profesionální ligy, ale ta nebyla akceptována.³² Tato žádost byla opřena o dosavadní

²³ V jižních Čechách mohl s fotbalovým mužstvem budějovických Němců jen zcela výjimečně hrát vyrovnaná utkání německý fotbalový klub z Českého Krumlova - DSV/DFK/DFC Krummau. Německé fotbalové kluby z Kaplice – DTV Kaplitz a FK Kaplitz, Nové Bystřice – FK Neubistritz a SK Wacker Neubistritz, Prachatic – DSV Prachatic, Rožmberku – SK Rosenberg a Vimperku – DFK Winterberg měly daleko nižší výkonnost, nebo jen zcela epizodickou existenci.

²⁴ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 812, č. rejstříku 601, výměr ZPS Praha ze dne 31. 7. 1924.

²⁵ Budweiser Zeitung 7.10.1925.

²⁶ Gau Mitte Deutscher Fussballverband der Tschechoslowakei – Župa Střed Německého fotbalového svazu v Československu

²⁷ Petrů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný. s. 620.

²⁸ Tamtéž, s. 634.

²⁹ Tamtéž, s. 647.

³⁰ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 7, č. 47, 9. 10. 1929.

³¹ Budweiser Zeitung 26. 7. 1936.

³² Republikán 4. 6. 1931.

dlouhodobé dobré sportovní výsledky a dále o souhlas většiny hráčů se statutem profesionála. Ti byli až na výjimky zaměstnání v papírně továrníka Kendeho, který byl členem výboru DFC.

V následujících letech hrál DFC nadále Ia. mistrovství Gau Mitte DFV, ale jeho výkonnost poněkud klesla. V polovině 30. let, velké dopravní vzdálenosti k soupeřům a řada neplodných zápasů v župě Mitte, vedly DFC ke snaze hrát mistrovství JŽF.³³ V této době již klub prodělával krizi. Na valné hromadě 21. 2. 1936 byl zvolen nový výbor v čele s předsedou Dr. Brunem Gausem, místopředsedou Fritzem Zinneckerem a jednatelem Alexandrem Lichtneckertem. Krize klubu však pokračovala a vyvrcholila na podzim tohoto roku, kdy Fondsverein Německého domu, vlastník hřiště na Střeleckém ostrově, zažaloval DFC pro neplacení nájemného z tohoto hřiště. Nakonec se krizi, k jejímuž řešení byla svolána 30. října 1936 mimořádná valná hromada, podařilo překonat a největší problémy vyřešit. Na následující valné hromadě 26. 2. 1937 byl zvolen nový výbor v čele s Dr. Jiřím Fleischerem, Janem Praschlem a Gustavem Papelitzkym. Na jaře se situace klubu zlepšila a DFC se dokonce stal mistrem Gau Mitte DFV a bojoval o postup do německé divize.

S přihlédnutím k celému meziválečnému období je možno DFC zařadit z hlediska úspěchů a rozsahu činnosti na druhé místo z českobudějovických klubů hned za SK České Budějovice. Klubové barvy DFC Budweis byly červená a černá. Jako klubovní místnosti používal DFC zpočátku kavárnu Corso, na začátku 30. let Café Central na náměstí a ve druhé polovině 30. let Café Rose v Piaristické ulici.

Sportovní klub Viktoria České Budějovice měl v meziválečném období velmi pohnutou a složitou historii. Klub, který snad navázal na tradici před I. světovou válkou, zahájil v roce 1919 velmi agilně svoji činnost. Na valné hromadě 31. 7. 1919 v restauraci U anglického dvora (U Taverných) ve Šternekově ul. byl předsedou Viktorie zvolen Jenouš Fibinger.³⁴ V tomto roce sehrála Viktoria celou řadu přátelských zápasů. Hrála např. s SK Meteor Praha VIII, s SK Sušice, s Unionem Žižkov a Olympií České Budějovice.³⁵ Klubové barvy Viktorie byly červené dresy s bílým límečkem, bílé trenýrky (v nepohodě černé). Na začátku roku 1920 však došlo ke sloučení SK Viktorie s SK České Budějovice a nový klub dále nesl název SK České Budějovice. Tím končí první etapa existence Viktorie.

V roce 1923 je však založen klub s názvem SK Viktoria České Budějovice znovu.³⁶ Na valné hro-

madě, konané 23. 1. 1924, byl zvolen předsedou Šimon, místopředsedou Hlaváč a jednatelem Kvarda.³⁷ 21. září tohoto roku uspořádal klub na paměť svého jednoročního trvání turnaj, který navázal na Pohár o primát Českých Budějovic. Tohoto ročníku se zúčastnilo šest českobudějovických klubů a po prvním nerozhodném výsledku nakonec v opakovaném finále zvítězil DFC nad SK České Budějovice 4:1.³⁸

V roce 1924 hrálo mužstvo Viktorie v českobudějovickém okrsku mistrovství JŽF II. třídy. V následujícím roce se Viktorii podařilo ve II. třídě zvítězit a postoupit do I. třídy, kterou pak hrála v roce 1926. V té době byl předsedou klubu MUDr. K. Bumba. Na podzim 1927 se klub ocitl ve značné finanční tísní, kterou nakonec vyřešil fúzí s SK Slovanem České Budějovice. Na ustavující valné hromadě pak nový klub přijal název AC Stadion České Budějovice. Název Viktoria však byl u českobudějovických příznivců kopané příliš hluboko zakořeněn, a tak v roce 1931 došlo opět k založení klubu s názvem SK Viktoria České Budějovice.³⁹ Obnovená SK Viktoria České Budějovice hrála v sezóně 1933/34 mistrovství JŽF II. třídy, ze kterého postoupila do mistrovství JŽF IB. třídy. V této soutěži však v sezóně 1934/35 skončila na posledním 9. místě a opět sestoupila do českobudějovického okrsku - západ II. třídy, ve kterém v sezóně 1935/36 obsadila 4. místo a hrála v něm pak i v následujících sezónách.

Sportovní klub Olympia České Budějovice byl založen v roce 1919.⁴⁰ Hned v tomto roce sehrál několik přátelských zápasů, např. s FK Strakonice, SK Sparta Plzeň.⁴¹ Klubovní místnost měla Olympia v Metelcově kavárně na Mariánském náměstí. Existence tohoto klubu však netrvala dlouho a podobně jako Viktoria i Olympia se v důsledku finančních potíží krátce po svém vzniku sloučila s SK České Budějovice.

Sportovní klub Slavoj České Budějovice byl založen v roce 1919⁴² a záhy se propracoval mezi nejúspěšnější českobudějovické týmy 20. let. V roce 1921 skončil v jihočeském fotbalovém mistrovství na 5. místě (druhý z českobudějovických klubů).

³⁷ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 48, 30. 1. 1924.

³⁸ Republikán 6. 10. 1924.

³⁹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 806, č. rejstříku 269, výměr ZÚ Praha ze dne 11. 6. 1932.

⁴⁰ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 799, č. rejstříku 229, výměr ZÚ Praha ze dne 23. 10. 1919.

⁴¹ Jihočeské listy 30. 4. a 9. 7. 1919.

⁴² SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 797, č. rejstříku 136, výměr ZPS Praha ze dne 2. 11. 1920.

³³ Jihočeské listy 25. 5. 1935.

³⁴ Jihočeské listy 30. 7. 1919.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 800, č. rejstříku 269, výměr ZPS Praha ze dne 21. 9. 1923.

V roce 1923 se však Slavoj ve známém sporu ČSAF s Československou sportovní obcí postavil na stranu ČSO a stal se členem ji založené Čs. fotbalové amatérské unie. Členům JŽF bylo zakázáno hrát s kluby Unie, a tak byl vlastně Slavoj z JŽF exkomunikován. Navíc po ukončení sporu, který skončil vítězstvím ČSAF, byl Slavoj mezi těmi kluby, kterým nebylo povoleno znovupřijetí do JŽF. Slavoj se tak ocitl v totální izolaci od ostatních klubů a činovníkům nezbylo jiné řešení než klub oficiálně rozpustit.⁴³ Klubové barvy Slavaje byly červená a bílá. Dresy se skládaly z červených košil s bílými límcí, bílých trenýrek s červenými pásky.

Po rozpuštění Slavaje většina jeho členstva přešla do nově založeného *Dělnického klubu České Budějovice*, který oficiálně vznikl 29. října 1924.⁴⁴ Mezi jeho zakládající členy patřil především Tomáš Mizera, Karel Růžička a Rudolf Šmejkal. Nový klub však nedokázal navázat na úspěšnou činnost Slavaje, a tak se na jaře 1925 dobrovolně rozešel s tím, že část členů přešla do Viktorie České Budějovice.

Klub se stejným názvem - *Dělnický sportovní klub České Budějovice* - byl opět založen v roce 1934.⁴⁵ Jeho zakládajícími členy byli Václav Biedermann, Jaroslav Dejl a Václav Ďánský. Tento klub však vůbec nezačal vyvíjet nějakou významnější sportovní činnost, a tak většina členstva přestoupila do SK Meteor Č. Budějovice. A konečně v roce 1935 se znovu objevilo mužstvo s názvem *Dělnický sportovní klub České Budějovice* v soutěži jihočeského STAK.⁴⁶

Hned po ustálení popřevratových poměrů v armádě byl koncem února 1919 založen u náhradní baterie těžkého dělostřeleckého pluku č. 21 sportovní kroužek.⁴⁷ Stalo se tak zásluhou tehdejšího velitele baterie npor. Otakara Vyhny. Sportovní kroužek pěstoval hlavně kopanou. První utkání sehrané s SK Viktorií skončilo nerozhodně. Činnost se postupně rozšířila na celou posádku a kroužek začal vystupovat pod názvem *Vojenská XI České Budějovice*. V čele Vojenské XI stál zprvu mjr. Rudolf Zoufalík a v roce 1921 plk. A. Kopfstein. V tomto roce hrála Vojenská XI neoficiální mistrovství jižních Čech, ve kterém obsadila v konečném pořadí 7. místo.⁴⁸

Rozvoj vojenského sportu ve městě pokračoval a v lednu 1922 byl ustanoven *Vojenský sportovní klub České Budějovice* (VSK ČB), který kromě fotbalu pěstoval i házenou, lehkou atletiku, turistiku, lyžování a později i tenis.⁴⁹ V roce 1922 sehrál VSK České Budějovice celkem 21 zápasů a mimo jiné vyhrál Pohár o primát Českých Budějovic. V této době měl VSK skutečně kvalitní mužstvo. Výkonnost VSK byla však příliš kolísavá a závislá hlavně na tom, jací fotbalisté narukovali do českobudějovické posádky.

Na 4. valné hromadě VSK konané 8. března 1923 byl do čela klubu opět zvolen, tehdy již generál, A. Kopfstein. V tomto roce měl klub 51 registrovaných hráčů kopané, což byl druhý nejvyšší počet hráčů ve městě po SK České Budějovice.

V mistrovství jižních Čech 1923 skončil VSK na 3. místě. V mistrovství JŽF pro rok 1924 se VSK příliš nedařilo, skončil na 7. místě a sestoupil do II. třídy. V této době však již docházelo k utlumení činnosti VSK, který se přeorientoval spíše na zájmový sport vojáků z povolání, sloužících v českobudějovické posádce. Ve druhé polovině 20. let pravidelná činnost fotbalistů ve VSK prakticky ustala. Později se čas od času objevily pokusy ustavit reprezentační vojenské jedenáctky celé posádky či jednotlivých útvarů, ale v žádném případě se již nedosáhlo úrovně a soustavné činnosti, jako tomu bylo u VSK v první polovině 20. let.⁵⁰

Sportovní klub Slovan České Budějovice byl založen v roce 1921.⁵¹ V roce 1923 již hrálo jeho mužstvo mistrovství jižních Čech II. třídy. V té době měl klub 40 registrovaných hráčů, ale zároveň se dostal na „černou listinu“ klubů, se kterými bylo členům ČSAF zakázáno hrát, protože se ve známém sporu postavil na stranu ČSO.⁵² Na rozdíl od Slavaje byl však Slovan omilostněn, a tak mohl v roce 1924 opět hrát mistrovství JŽF II. třídy, které se mu podařilo vyhrát a postoupil do mistrovství JŽF I. třídy. Předsedou klubu byl v tomto čase A. Sládek. Klubovní místnost Slovanu byla v restauraci Na Šumavě v Schillerově ulici.⁵³

V listopadu 1927 se SK Slovan sloučil s SK Viktorií a nový klub přijal na ustavující valné hromadě v lednu 1928 název AC Stadion České Budějovice. Ve 30. letech došlo k obnovení tradice SK Slovanu ve městě, když klub s názvem Slovan České Budějovice hrál soutěže jihočeského STAK.

⁴³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 797, č. rejstříku 136, výnos zveřejněný v Úředních listech RČS ze dne 6. 2. 1925.

⁴⁴ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 796, č. rejstříku 92, výměr ZPS Praha ze dne 29. 10. 1924.

⁴⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 800, č. rejstříku 285, výměr ZPS Praha ze dne 3. 5. 1935.

⁴⁶ Jihočeské listy 29. 5. 1935.

⁴⁷ Jihočeské listy 14. 3. 1923.

⁴⁸ Jihočeský sportovní týdeník 28. 3. 1923.

⁴⁹ Jihočeské listy 14. 3. 1923.

⁵⁰ Republikán 27. 7. 1931 a Jihočeské listy 13. 8. 1938.

⁵¹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 797, č. rejstříku 102.

⁵² Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 29, 12. 9. 1923.

⁵³ Dnešní Lipenská ulice.

Datum vzniku *Sportovního klubu Meteor*, který někdy používal název Dělnický sportovní klub Meteor, není zcela přesně znám. Bylo to v letech 1921/22. Zpočátku žil Meteor ve stínu tehdy populárnějších klubů Slavoje, Viktorie, Slovanu a samozřejmě SK České Budějovice. V mistrovské soutěži se klub poprvé objevil v roce 1924, kdy hrál českobudějovický okrsek mistrovství JŽF II. třídy a skončil na 2. místě.⁵⁴ V sezóně 1925 se mu podařilo tento okrsek vyhrát a postoupit do mistrovství JŽF I. třídy, které pak hrál nepřetržitě až do roku 1931. Meteor, jehož předsedou byl Václav Beran, nebyl v této době příliš velkým klubem. V roce 1928 měl jen 24 registrovaných hráčů.⁵⁵

Významný byl pro klub rok 1929, kdy se mu, po několikaletém snažení, podařilo dostavět vlastní hřiště „U jatek“ nedaleko Plzeňské zastávky. Slavnostní otevření, v jehož rámci se hrál i 1. ročník později populárního poháru Meteoru, proběhlo 1. - 3. listopadu 1929.⁵⁶

Na valné hromadě klubu 26. 1. 1930 byl předsedou opětovně zvolen V. Beran. V následujícím jej pak ve funkci nahradil V. Slabý.⁵⁷ V tomto roce skončil klub v mistrovství JŽF až na 8. místě, a protože v důsledku přechodu soutěže na dvoukolový systém se počet mužstev v I. třídě snížil z 10 na 8, sestoupil do nově založené IB. třídy. Hned v následujícím roce se však podařilo Meteoru vrátit do IA. třídy, kterou pak hrál až do konce I. republiky.

Největších úspěchů dosáhl Meteor v sezónách 1935/36 a 1937/38, kdy vyhrál IA. třídu a získal titul mistra JŽF. Tehdy se jako župní mistr pokoušel v kvalifikaci vybojovat postup do divize, ale neuspěl. Výsledky klubu zejména ve druhé polovině 30. let jej řadí spolu se Stadionem na místo druhého nejúspěšnějšího českého fotbalového klubu ve městě meziválečného období. Funkci předsedy klubu vykonával v roce 1936 František Šafář a v roce 1937 Stanislav Třebín. Klubové barvy Meteoru byly zelená a bílá. Jako klubovní místnost používal zpočátku kavárnu Metropol, později restauraci Na Rychtě.

Athletic Club Stadion České Budějovice vzniknul formálně spojením SK Viktorie a SK Slovanu České Budějovice. Ustavující valná hromada se konala 10. 1. 1928.⁵⁸ Předsedou nového klubu byl zvolen Dr. Kroupa, místopředsedou B. Šindelář, který byl nedlouho na to zvolen předsedou JŽF a jednatelem Dr. Bouma.

AC Stadion ale fakticky vzniknul díky snaze a podpoře Sokola I, který mu dal k dispozici stadión na Sokolském ostrově. Klub ovšem nebyl zaměřen pouze na fotbal, ale rozvíjel především lední hokej,⁵⁹ dále lehkou atletiku, šachy, později i plavání a některé další sporty. Tímto svým širokým záběrem i počtem členů se stal po SK České Budějovice druhým nejvýznamnějším českobudějovickým sportovním klubem meziválečného období.

Svým rozhodujícím příspěvkem k založení sportovního klubu AC Stadion institucionalizoval Sokol I svůj veskrze kladný vztah ke sportu. Osvícené vedení této významné sokolské jednoty tím vyřešilo velice originálním a elegantním způsobem problematiku podpory a zavádění sportu. Zřízením svébytného a formálně samostatného sportovního klubu, jehož většina členstva a vedení se rekrutovala z jeho řad, přispěl Sokol I v maximální možné míře k tehdejší vlně rozvoje sportu ve městě a zároveň tím eliminoval stávající i případnou následnou kritiku z řad ortodoxně smýšlející části členské základny a hlavně vedení ČOS. Toto řešení mělo nesporné výhody. Sokol I podporoval sportovní klub, kterému bezplatně půjčoval stadión (odtud název klubu), ale jím podporované sporty, kromě jiného i fotbal a lední hokej, stály oficiálně mimo něj. Intenzita vztahů mezi Sokolem I a AC Stadion doznávala sice určitých výkyvů a ne všichni sokolové měli na věc stejný názor, ale o skutečném rozměru vzájemné spolupráce nejlépe svědčí personální unie starosty Sokola I a předsedy AC Stadion v osobě Josefa Autengruberera. Touto podporou fotbalu a ledního hokeje byl Sokol I České Budějovice patrně jedinou známější výjimkou mezi sokolskými jednotami v meziválečném Československu.

V roce 1928 založené fotbalové mužstvo AC Stadion převzalo po Viktorii účast v mistrovství JŽF Ia. třídy a vstoupilo do jihočeského fotbalu s ambicemi na potlačení primátu a ambicí SK České Budějovice. Novou sezónu a činnost na hřišti na Sokolském ostrově zahájil AC Stadion uspořádáním exhibičního utkání dvou předních pražských mužstev Bohemians a Viktorie Žižkov.

AC Stadion na rozdíl od ledního hokeje nedosáhl v kopané nikdy kvalit SK České Budějovice a většina vzájemných utkání skončila někdy i dost výrazným vítězstvím černobílých. Navíc o postavení druhého nejlepšího českého mužstva ve městě sváděl Stadion vyrovnaný souboj s Meteorom České Budějovice.

⁵⁴ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 19, 12. 8. 1925.

⁵⁵ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 7, č. 3, 17. 10. 1928.

⁵⁶ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 8, č. 2, 31. 10. 1929.

⁵⁷ Republikán 26. 2. 1931.

⁵⁸ Jihočeské listy 26. 2. 1928.

⁵⁹ Hokejový odbor AC Stadion České Budějovice byl základem pozdějších úspěchů českobudějovického hokeje, který má pod různými názvy (AC Stadion, SKP, Slavoj, Motor, HC) tradici více jak padesáti prvoligových sezón, čímž se řadí k absolutně nejúspěšnějším v ČR.

K úspěchům AC Stadionu patří především druhé místo v mistrovství JŽF I. třídy v sezónách 1932 a 1935/36 a trojnásobné vítězství v Poháru Meteoru. Kýženeho 1. místa v župním mistrovství, které navíc v tomto roce stačilo na přímý postup do reorganizované divize, se dočkal AC Stadion v sezóně 1936/37. V sezóně 1937/38 hrál AC Stadion západočeskou skupinu divize. V konečném pořadí skončil na 8. místě, čímž se mužstvu podařilo zachránit účast v této soutěži i v následující sezóně.⁶⁰

Předsedou AC Stadionu byl ve 30. letech čelný funkcionář Sokola I Dr. Jindřich Autengruber, dále byli ve vedení klubu Václav Marek, František Mizera a MUDr. Karel Vojtěch, který pak byl v roce 1938 zvolen předsedou.

Sportovní klub Suché Vrbné byl založen v roce 1923.⁶¹ Zakládajícími činovníky klubu byli Karel Ččka, Bohuslav Tkalců a Ladislav Tvaroch. Na 1. řádné valné hromadě klubu 22. 1. 1924 byl zvolen předsedou Karel Ččka. V tomto roce se již SK SV zúčastnil mistrovství JŽF II. třídy, kde skončil na 5. místě, a tuto soutěž pak hrál se střídavými úspěchy až do roku 1934. Na 2. řádné valné hromadě 10. 2. 1925 byl zvolen předsedou Kopřiva.

V roce 1931 měl klub 31 registrovaných hráčů, v roce 1933 již celkem 112 hráčů včetně dorostenců. Předsedou klubu byl v té době K. Lohonka.

V sezóně 1934/35 se SKSV probíjoval do mistrovství JŽF IB. třídy, kde obsadil 3. místo. V této soutěži pak hrál až do konce I. republiky. V sezóně 1936/37 SK SV ve skupině IB. třídy sice zvítězil, ale do IA. třídy nepostoupil.⁶² Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřili K. Lohonka, J. Žáček, J. Šubrt, MUDr. A. Gregora a F. Schirmer.⁶³ Prvním hřištěm klubu ve 20. letech bylo prostranství u Dobrovodského potoka,⁶⁴ ve 30. letech již měl SK Suché Vrbné vlastní hřiště za cihelnou Dr. Bendíka, v dnešní Hlinecké ulici.

Sportovní klub Čtyři Dvory byl založen v roce 1924. V tomto roce již také hrál mistrovství JŽF II. třídy, kde obsadil 3. místo.⁶⁵ Na druhé valné hromadě klubu 11. 2. 1925 byl zvolen předsedou V. Svoboda, místopředsedou K. Vokurka, jednatelem E. Švagr a pokladníkem J. Hlaváč.⁶⁶ V následujících letech však zřejmě došlo k přerušení

činnosti klubu, protože se o něm nezachovaly žádné zprávy.

O znovuzaložení Sportovního klubu ve Čtyřech Dvorech bylo rozhodnuto na schůzi v hostinci U Slovanské lípy 19. března 1929. Vlastní založení se však protahovalo a došlo k němu až 7. října 1930.⁶⁷ Mistrovských soutěží JŽF, konkrétně II. třídy, se SK ČD znovu zúčastnil v roce 1931 a skončil celkově na 3. místě. Za vydatné pomoci obce Čtyři Dvory, která propůjčila pozemek a na svůj náklad ho oplotila, otevřel SK ČD 16. dubna 1933 v Branišovské ul. své vlastní hřiště. Na jeho zřízení měl největší zásluhu Josef Čutka, který půjčil peníze na oplocení a na náklady správního řízení. V této sezóně již hrál klub mistrovství JŽF IB. třídy, kde skončil na 3. místě. IB. třídu hrál pak klub v letech 1934-1937.

V sezóně 1936/37 sice vyhrál svůj okrsek IB. třídy, ale odmítl spolu s ostatními vítězi skupin hrát kvalifikaci o postup, byl za to potrestán a nepostoupil. V sezóně 1937/38 znovu vyhrál skupinu IB. třídy a vzhledem k tomu, že se tentokrát postupovalo přímo, hrál v následující sezóně IA. třídu mistrovství JŽF. Ve druhé polovině 30. let patřili k funkcionářům klubu předseda Karel Beránek, pokladník Josef Čutka, jednatel Karel Podruh a dále František Šípek a Alois Khodl.⁶⁸ Klubovní místnost měl SK Čtyři Dvory v hostinci u Čtůků. Klubové barvy byly modrá a bílá.

Sportovní klub Mladé byl založen v roce 1929 z iniciativy pánů Můcka, Truhláře, Karfíka a Staška.⁶⁹ Od roku 1933 se klub zúčastňoval nejnižší soutěže JŽF - II. třídy. V sezóně 1935/36 se jeho mužstvu podařilo v souvislosti s rozšířením IB. třídy postoupit do této soutěže, kde však v následující sezóně skončilo na posledním (9.) místě ve skupině. Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřil předseda Rudolf Tácha, Jindřich Jírek, Jan Chromý (předseda v roce 1938), Otto Slabý a Josef Karfík.⁷⁰ Klub měl ve 30. letech vlastní hřiště na tzv. „Letné“ za cvočkárnou, na pomezí Mladého a Havlíčkovy kolonie.

Sportovní klub Rožnov byl založen v roce 1931.⁷¹ Mezi zakladatele klubu patřili především

⁶⁰ Jihočeské listy 18. 5. 1938.

⁶¹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 848, č. rejstříku 41, výměr ZÚ Praha ze dne 4. 7. 1924.

⁶² Hlas lidu 25. 8. 1937.

⁶³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 848, č. rejstříku 41, hlášení z valných hromad SK Suché Vrbné z let 1936, 1937 a 1938.

⁶⁴ Za pozdějším kinem Mír.

⁶⁵ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 19, 12. 8. 1925.

⁶⁶ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 1, 18. 3. 1925.

⁶⁷ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 845, č. rejstříku 22, výměr ZÚ Praha ze dne 19. 3. 1931.

⁶⁸ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 845, č. rejstříku 22, zápisy z valných hromad SK Čtyři dvory v roce 1937 a 1938.

⁶⁹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 15, výměr ZÚ Praha ze dne 17. 1. 1930.

⁷⁰ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 15, zápisy z valných hromad SK Mladé v letech 1936, 1937 a 1938.

⁷¹ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 20, výměr ZÚ Praha ze dne 4. 6. 1932.

Karel Škola, Jan Schwarz, Rudolf Platzer a Karel Kříž. V polovině 30. let hrál hlavně z finančních a výkonnostních důvodů pouze soutěž STAK. V roce 1935 se jako vítěz župního mistrovství zúčastnil i celostátního finále těchto soutěží.⁷²

Nejnižší řádné soutěže JŽF II. třídy se SK Rožnov zúčastnil až v sezóně 1936/37 a hned svoji skupinu vyhrál a postoupil do IB. třídy, kterou pak hrál v sezóně 1937/38.

Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřil zejména předseda František Schwarz, Rudolf Škoda, Josef Beránek, Václav Mareš a Jan Schwarz. SK Rožnov měl vlastní hřiště na břehu Vltavy, jako klubovní místnost používal hostinec U Schwarzů. Klubové barvy byly zelená a bílá.

Sportovní klub Rapid České Budějovice byl založen v roce 1933.⁷³ Klub se poprvé zúčastnil soutěže JŽF II. třídy v sezóně 1935/36 a skončil na 2. místě ve skupině. V souvislosti s rozšířením IB. třídy však postoupil do této soutěže, kde v sezóně 1936/37 skončil na 8. místě, které stačilo k zachráně. IB. třídu hrál i v sezóně 1937/38. Jako hřiště používal SK Rapid letní cvičiště DTJ u Dobrovodského potoka.

Sportovní klub Sparta České Budějovice byl založen v roce 1933.⁷⁴ Zakládajícím činovníkem byl Bedřich Šťastný. Soutěže JŽF II. třídy se klub zúčastnil poprvé v sezóně 1934/35 a skončil na 5. místě ve skupině. V té době již měla SK Sparta vlastní oplocené hřiště za tratí u Jižní zastávky. Předsedou klubu byl Rudolf Jirásek. V sezóně 1935/36 Sparta okrsek II. třídy vyhrála a postoupila do IB. třídy mistrovství JŽF. 3. července 1935 porádala Sparta 1. ročník turnaje druhotřídních klubů o Velimský pohár, který věnovaly čokoládovny Velim. V 1. ročníku za účasti SK Sparty, SK Slavie, SK Rapidu a SK Mladé zvítězila pořádající Sparta. V následujících letech se hrály další ročníky tohoto poháru.

Na valné hromadě 9. 2. 1936 byl zvolen nový výbor klubu v čele s předsedou Jindřichem Mizerou, 1. místopředsedou Karlem Faktorem a jednatelem Václavem Prospalem, kteří tyto funkce vykonávali až do roku 1938.⁷⁵ V sezóně 1936/37 obsadila Sparta v IB. třídě 7. místo a stejnou soutěž hrála i v roce 1937/38. Jako klubovní místnost používala Sparta restauraci U města Krumlova na

Linecké ulici. Klubové barvy byly červené tričko a bílé trenýrky.

Sportovní klub Slavie České Budějovice byl založen v roce 1933.⁷⁶ Jeho zakládajícím činovníkem byl Karel Faktor. Klub si záhy vybudoval vlastní hřiště na pronajatém pozemku na konci zahrady Měšťanského pivovaru u Malého jezu. Do JŽF vstoupila SK Slavie v roce 1935 a prvním oficiálním utkáním bylo derby s SK Spartou 24. 3. 1935. Mistrovské soutěže JŽF, II. třídy, se Slavia zúčastnila poprvé v sezóně 1935/36, kdy obsadila 4. místo ve skupině. V této soutěži hrála ještě v sezóně 1936/37 a v podzimním kole 1937. 18. 12. 1937 bylo ale na schůzi JŽF vzato na vědomí, že SK Slavia České Budějovice pro velkou výši členských příspěvků v ČSSF ze župy vystoupila.⁷⁷

Mezi funkcionáře klubu ve druhé polovině 30. let patřili Jaroslav Knot, Václav Hofbauer, Jan Joza a Karel Škoda.⁷⁸ Jako klubovní místnost používala Slavie restauraci U města Krumlova. Klubové barvy byly červená a bílá, uspořádané do tradiční sešívané podoby dresů Slavie Praha. Lineckému předměstí Českých Budějovic se ve druhé polovině 30. let říkalo mezi fotbalovými příznivci budějovická Letná.

Sportovní klub Nemanice byl založen v roce 1932. Jeho prvním předsedou byl Tomáš Malík a jednatelem jeho syn Bohuslav. V roce 1933 klub pronajmul od místních sedláků pozemky a vybudoval provizorní hřiště. V tomto roce se také začal zúčastňovat soutěží jihočeského STAK. V letech 1935/36 se nahromadily značné potíže, zejména finančního rázu, a výboru nezbylo než klub oficiálně likvidovat. Část hráčů odešla do SK Hluboká a zejména do SK Úsilné, které založil bývalý hráč Nemanic a později AC Stadionu F. Hrubý.

Kromě uvedených klubů se v zachovaných pramenech objevily spíše jen epizodické zmínky o dalších klubech a mužstvech pěstujících v meziválečném období v Českých Budějovicích kopanou.

Rudá hvězda České Budějovice vyvíjela činnost ve 20. letech. V roce 1923 a 1924 hrála mistrovství JŽF II. třídy, přičemž v roce 1924 skončila na posledním (6.) místě českobudějovického okrsku.⁷⁹ Organizačním činovníkem klubu byl v té době Jan Šerý. Rudá hvězda měla improvizované hřiště u Mlýnské stoky za Havlíčkovou kolonií.

⁷² Jihočeské listy 7. 8. 1935.

⁷³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 813, č. rejstříku 743, výměr ZÚ Praha ze dne 23. 2. 1934.

⁷⁴ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 776, výměr ZÚ Praha ze dne 31. 8. 1933.

⁷⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 776, zápisy z valných hromad SK Sparta Č. Budějovice v letech 1936, 1937 a 1938.

⁷⁶ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 773, výměr ZÚ Praha ze dne 24. 3. 1934.

⁷⁷ Jihočeské listy 22. 12. 1937.

⁷⁸ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 819, č. rejstříku 773, zápisy z valných hromad SK Slavie Č. Budějovice v letech 1936, 1937 a 1938.

⁷⁹ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 4, č. 19, 12. 8. 1925.

XI čs. socialistů České Budějovice, jejímž organizačním činovníkem byl J. Štípek, a *XI* čs. socialistů Čtyři Dvory, jejímž organizátorem byl Karel Vokurka, byly členy JŽF v letech 1923 až 1924.⁸⁰ Obě mužstva figurovala na seznamu klubů českobudějovického okrsku mistrovství JŽF II. třídy pro rok 1924,⁸¹ ale v konečných tabulkách této soutěže pro rok 1924 se již neobjevila.

Dělnický sportovní klub Rožnov byl založen v roce 1933.⁸² Jeho zakládajícími členy byli Tomáš Kermel, Václav Sýkora a Jan Bláha. Klub však zřejmě vůbec nezačal vyvíjet činnost. V roce 1937 byl založen klub s úplně stejným názvem znovu.⁸³ Jeho zakládajícími členy byli Karel Cibulka a Václav Sýkora. O jeho činnosti se nezachovaly žádné zprávy.

Sportovní klub Kněžské Dvory existoval ve 30. letech. V jejich polovině hrál soutěž jihočeského STAK.⁸⁴

Sportovní klub spojených trampských osad České Budějovice byl založen v roce 1935.⁸⁵ Jeho zakladateli byli Václav Oberleitner, Antonín Wimmer, Rudolf Čtvrtník, Karel Vejmelka a Josef Bezpalec. Klub hrál soutěž STAK.

Tramping Club Údolí sporů České Budějovice byl založen v roce 1934.⁸⁶ Mezi jeho zakladatele patřili Josef Anton, Jan Berka, Antonín Drha a František Trnka. Klubovní místnost měl v restauraci U Rybů v údolí Vltavy nedaleko Poříčí. Klub hrál soutěž STAK.

Soutěží STAK se ve 30. letech kromě již uvedených klubů ještě zúčastňovala *Tovární XI Měšťanského pivovaru a Studentská XI*.⁸⁷

V době I. republiky si udržovaly poměrně vysokou úroveň i studentské fotbalové jedenáctky českobudějovických středních škol. Středoškolská studentstva tak navazovali na úplně počátky kopané ve městě i na její vývoj před a v průběhu I. světové války. Studentská kopaná představovala vedle dorosteneckých mužstev jednotlivých klubů druhou základnu, ze které se rekrutovali hráči mužstev

dospělých. Ve 30. letech se v Českých Budějovicích hrávalo fotbalové mistrovství o putovní pohár Sdružení českobudějovického studentstva. Nejúspěšnějším mužstvem byla *XI obchodní akademie*.

Z ostatních středních škol se studentských soutěží zúčastňovaly zejména: strojní průmyslová škola, stavební průmyslová škola, učitelský ústav, reformní reálné gymnázium, Jirsíkovo gymnázium, reálka Dr. Zátky, německé reálné gymnázium a německé gymnázium.

Závěr

Množství klubů pěstujících za I. republiky v Českých Budějovicích fotbal, samozřejmě se značně odlišným významem, výkonností svých mužstev, délkou a podmínkami své existence, je zde pozoruhodné a plně odráží tehdejší strukturovanost sportu v našich větších městech, včetně dynamiky vývoje této strukturovanosti. Česko-budějovický fotbal prošel v meziválečném období několika vývojovými stádii, která znamenala vždy kvalitativní a výkonnostní posun, hmatatelný samozřejmě nejvíce u nejvýznamnějších a nejúspěšnějších klubů.

Nejlépe lze tento posun demonstrovat na vývoji SK České Budějovice, který se, ač navázal na již předválečnou tradici, k počátkům následného vzestupu dopracoval fúzí se svými největšími konkurenty v letech 1920/21. Základ dalšího vzestupu tohoto klubu byl hlavně v tom, že dokázal ve svých řadách soustředit nejenom nejlepší hráče, ale zejména nejobětavější funkcionáře a přívržence českobudějovické kopané. Toto na místní poměry mimořádně silné zázemí, pocházející zejména z českých živnostenských a obchodnických kruhů, pomohlo klubu překonat nesmírné potíže s hřištěm, které musel mezi válkami řešit třikrát.

SK České Budějovice se postupně, krůček za krůčkem, propracovával ke svému dominantnímu postavení v českobudějovickém a jihočeském fotbalu, kterého pak dosáhl ve 30. letech. Je škoda, že se tomuto klubu nepodařilo překonat poslední stupínek, ke kterému měl opravdu blízko, a postoupit do celostátní ligy. Zasluhou obětavých funkcionářů klubu SK České Budějovice získal a posléze udržel velký výkonnostní odstup od ostatních českých mužstev ve městě i v celých jižních Čechách.

O místo druhého nejlepšího českého klubu ve městě sváděly soubor týmy AC Stadionu s ambiciózním zázemím a SK Meteoru, jehož členstvo se rekrutovalo hlavně z dělnického prostředí.

Zcela zvláštní postavení měl jediný německý klub ve městě – DSK/DFC Budweis. Tento klub měl vysoké aspirace, které se mu podařilo zejména v závěru 20. let naplnit, ale pak doplatil na množství problémů, z nichž nejvýznamnější byly: izolovanost od českých klubů a zejména českých župních soutěží, finanční problémy způsobené krizí

⁸⁰ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 3, č. 3, 20. 2. 1924.

⁸¹ Jihočeský sportovní týdeník, roč. 2, č. 42, 12. 12. 1923.

⁸² SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 1, výměr ZÚ Praha ze dne 16. 9. 1933.

⁸³ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 846, č. rejstříku 1, výměr ZU Praha ze dne 25. 2. 1937.

⁸⁴ Jihočeské listy 15. 6. 1935.

⁸⁵ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 800, č. rejstříku 293, výměr ZÚ Praha ze dne 8. 3. 1935.

⁸⁶ SOA Třeboň, Policejní ředitelství Č. Budějovice, č. kartonu 809, č. rejstříku 537, výměr ZÚ Praha ze dne 30. 10. 1934.

⁸⁷ Jihočeské listy 7. 8. 1935.

na začátku 30. let, velká vzdálenost v dojíždění za soupeři v samostatných německých soutěžích a neúspěch při snaze o přechod na profesionální (poloprofesionální) bázi v letech 1932/33. Ke cti českobudějovických fotbalistů, a to jak českých, tak německých, slouží, že jejich vzájemné sportovní styky byly veskrze korektní. Z předměstských klubů patřily k nejvýznamnějším SK Suché Vrbné a SK Čtyři Dvory.

První fotbalovou soutěží, která se v Českých Budějovicích hrála, byl Pohár o primát Českých Budějovic, založený v roce 1920 SK České Budějovice. V roce 1920 se také poprvé hrálo neoficiální jihočeské mistrovství. Po založení Jihočeské župy footballové, v roce 1923, byly ustanoveny oficiální soutěže, mistrovství Jihočeské župy footballové I. třídy a mistrovství JŽF II. třídy. Ty se hrály každoročně s výjimkou roku 1925. Do roku 1931 se hrálo jednokolově. V roce 1932 došlo k reorganizaci. Začalo se hrát dvoukolově, počet klubů byl z toho důvodu v nejvyšší soutěži, nové IA. třídě, snížen na 8 a byla zavedena IB. třída. II. třída zůstala zachována. V té se zase poměrně často měnil počet skupin, počet mužstev v nich a jejich územní rozložení. Největší reorganizace IB. třídy a od ní odvisle i II. třídy proběhla před sezónou 1936/37. Prvním předsedou JŽF se stal Václav Stehlíček z SK České Budějovice, který tuto funkci vykonával až do 26. 2. 1928. Oficiální sídlo župy bylo v Českých Budějovicích a to v kavárně Corso.⁸⁸

Členství v JŽF a jejím prostřednictvím v Československém svazu footballovém (ČSSF) a Československé asociaci footballové (ČSAF) přinášelo klubům kromě práva zúčastňovat se oficiálních soutěží i četné povinnosti. Mezi ně patřilo hlavně placení zápisného 10 Kč za klub a 1 Kč za každého hráče, župního příspěvku 20 Kč, svazového příspěvku 100 Kč pro kluby s vlastním hřištěm a 40 Kč pro ostatní, poplatků za hlášení mistrovských zápasů, které činily u I. třídy 10 Kč, II. třídy 5 Kč a přátelských zápasů 3 Kč, a daně z diváků 10 h za osobu. Kluby dále musely platit poplatek soudcovský, zemskou dávku ze zábav, daň z úřadování, daň z hlavy, daň z obratu a poplatky za asistenci policii a hasičům.⁸⁹

Kromě mistrovských byly velmi populární i pohárové soutěže a turnaje. Nejznámější byl Pohár města Českých Budějovic, který se hrál na podzim okolo 28. října. Byl založen v roce 1928 na počest 10. výročí vzniku Československa a hlavní cenu, putovní pohár, věnovala městská rada.

Velmi oblíbený byl také pohár Meteoru, který se hrál od roku 1929, kdy byl pořádán k slavnostnímu otevření nového hřiště. Dále se hrál pohár

firmy L. a C. Hardtmuth, kterého se zúčastňovala mužstva vyšší výkonnosti, zejména pak německá ze severozápadních Čech. Od roku 1935 pořádala českobudějovická Sparta na svém hřišti turnaj druhotřídních klubů o tzv. Velimský pohár, který věnovaly čokoládovny ve Velimi. Koncem 30. let byl pořádán velký Zborovský turnaj, kterého se účastnila většina českobudějovických klubů, včetně SK České Budějovice a DFC B. Dále se ještě hrál pohár Československého červeného kříže. I. ročník Československého poháru byl zahájen až v srpnu 1938.

Kromě oficiálních soutěží JŽF a pohárů existovala ještě soutěž klubů, které neměly dostatečnou výkonnost a dostatek financí na členství a činnost v župě. Tyto soutěže pořádal Svaz tělovýchovných amatérských klubů - STAK.⁹⁰ Vzájemná utkání členů JŽF a STAK byla zakázána. Další pravidelnou soutěží mimo JŽF bylo fotbalové mistrovství o putovní pohár Sdružení českobudějovického studentstva, které hrály reprezentační jedenáctky místních středních škol.

K plnému rozvinutí a částečně i stabilizaci struktury fotbalových klubů ve městě došlo až ve 30. letech, kdy už zde bylo k dispozici 10 hřišť, i když rozdílné kvality.

Domníváme se, že toto poměrně obsáhlé a v některých aspektech až detailní sdělení může jako případová studie svým dílem přispět k pochopení rámce, ve kterém se pohybovala problematika, vyvíjela organizační struktura a probíhala činnost fotbalových klubů v meziválečném Československu.

Seznam zkratk

AC - Athletic Club (AC Stadion Č. Budějovice)
AFK ČB - Athleticko-Footballový Klub Č. Budějovice
ČLTC/ČLTK - Český Lawn-Tennis Club (Klub)
ČOS - Česká/Československá obec sokolská
ČSAF - Československá asociace footballová
ČSK Hvězda Trnovany - Český sportovní klub Trnovany (předměstí Teplic v Čechách)
ČSSF - Československý svaz footballový
ČSO - Československá sportovní obec
ČSVV - Československý všesportovní výbor
DFC B. - Deutscher Fussball Club Budweis
DFV - Deutscher Fussballverband in der ČSR
DHfL - Deutscher Hauptausschuss für Leibesübungen
DSK B. - Deutscher Sportklub Budweis
DSK - Dělnický sportovní klub (Tábor)
DSV B. - Deutscher Schwimmverein Budweis
DSV Gablonz - Deutscher Sport Verein Gablonz (Jablonec)
DSV Krummau - Deutscher Sport Verein Český Krumlov
DTJ - Dělnická tělocvičná jednota

⁸⁸ Kavárna, či restaurace jako oficiální sídlo sportovního klubu, či župy bylo tehdy obvyklým jevem.

⁸⁹ Jihočeský sportovní týdeník č. 4, 28. 3. 1923.

IČŠK - První československý sportovní klub Bratislava
 JŽF - Jihočeská župa fotbalová
 RRG - reformní reálné gymnázium
 SK - sportovní klub (obecně)
 SK ČB - Sportovní klub Č. Budějovice
 SK ČD - Sportovní klub Čtyři Dvory
 SK SV - Sportovní klub Suché Vrbné
 STAK - Svaz tělovýchovných amatérských klubů v RČS
 STAR - Sportovní tělocvičné automobilové rozmanitosti (časopis)
 Teplitzer FK
 VSK Č. B. - Vojenský sportovní klub České Budějovice
 YMCA - Young Men's Christian Association
 ZPS - Zemská politická správa
 ZÚ - Zemský úřad

Prameny a literatura

Archivní fondy a sbírky

Státní oblastní archiv Třeboň. Fond Policejního ředitelství České Budějovice. Kartony 796, 797, 799, 800, 806, 809, 812, 813, 819, 845, 846, 848.
 Okresní archiv České Budějovice, Fond Městského úřadu České Budějovice.
 Okresní archiv České Budějovice. Fond Městského úřadu České Budějovice, spolkové záležitosti. Karton 655.
 Okresní archiv České Budějovice. Fondy místní povahy. Tělocvičné a sportovní spolky.
 Okresní archiv České Budějovice. Fond Okresního úřadu České Budějovice, seznam společenstev v Českých Budějovicích. Karton 320.
 Okresní archiv České Budějovice. Materiály Okresního úřadu Č. Budějovice - kniha rozčlenění spolků dle skupin, část V. sportovní spolky. (Bez data - I. republika.)
 Okresní archiv České Budějovice, pozůstalost Raimunda Marka, C4.
 Okresní archiv České Budějovice. Sběrka map a plánů.
 Okresní archiv České Budějovice. Sběrka fotografií a pohlednic.
 Jihočeské muzeum České Budějovice. Sběrka negativů.
 Jihočeské muzeum České Budějovice. Sběrka pohlednic a fotografií.

Periodika

Budweiser Zeitung, roč. 22 (1919) - 77 (1938).
 Hlas lidu, roč. 12 (1918) - 32 (1938).
 Jihočech, roč. 1921 - 1938.
 Jihočeské listy, roč. 25 (1919) - 44 (1938).
 Jihočeský sportovní týdeník, roč. 1 (1922 - 1923) - 5 (1926 - 1927), 7 (1928 - 1929), 8 (1929 - 1930), 10 (1931 - 1932) - 15 (1936 - 1937).
 Republikán, roč. 1 (1919) - 20 (1938).
 STAR, roč. 1929, 1931, 1932, 1935, 1937, 1938.

Tištěné prameny

České živnosti a obchody. České Budějovice, Národní Jednota Pošumavská 1904.
Obce v číslech. Okres České Budějovice. (1990). Č. Budějovice: Okresní oddělení Českého statistického úřadu.
Orientační knížka Českých Budějovic. Č. Budějovice, Unif. polic. stráž 1941.
70 let tělovýchovy na Českokrumlovském předměstí v Č. Budějovicích. Č. Budějovice, TJ K-I-N 1964.

Plány a mapy

České Budějovice, plán města podle F. Landsperského z roku 1923 (měř. 1:8640).
 Plán města Českých Budějovic z druhé poloviny 30. let.

Literatura

Bosák, E. et al. (1969). *Stručný přehled vývoje sportovních odvětví v Československu*. Praha: Olympia.
 Bureš, P., & Plichta, J. (1931). *Sport a tělesná kultura v Čsl. Republice a cizině*. Praha: Almanach sportu.
 Česka, R. (1933). *Adresář města Českých Budějovic 1933*. Č. Budějovice: nákladem Fr. Klímy.
 Kössl, J., Štumbauer, J., & Waic, M. (2004). *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum.
 Král, L. (2006). *Historie německé kopané v Čechách*. Praha: nakladatelství MJF.
 Kulhánek, O. (1989) Zlatá kniha lyžování. Praha: Olympia.
 Kratochwil, K., & Meerwald, A. (1930). *Heimatsbuch der Berg und Kreisstadt Böhmisch-Budweis*. České Budějovice: Karl Kratochwil a comp. Verlag.
 Matyáš, S. (1938). *Sokolský ostrov v Českých Budějovicích – středisko tělovýchovy*. Č. Budějovice: SIA.
 Moravec, E. (1924). *Č. Budějovice – průvodce městem a okolím*. Č. Budějovice: nákladem Jana Svátka.
 Petrů, K. (1946). *Dějiny československé kopané*. Praha: nakladatelství A. Pokorný.
 Rada, F. (1992). *Když se psalo T. G. M.* České Budějovice: Jihočeské nakladatelství Růže.
 Sedlmeyer, K. A. (1979). *Budweis*. Miesbach: Verlag Bergmann + Mayr.
 Štumbauer, J. (1991). *Přehled československých dějin tělesné výchovy a sportu*. České Budějovice: Pedagogická fakulta.
 Štumbauer, J. (1992). *Dějiny spolkové tělesné výchovy a sportu v Českých Budějovicích od poloviny devatenáctého století do roku 1938*. (Habilitační práce). Praha: Univerzita Karlova - Fakulta tělesné výchovy a sportu.
 Štumbauer, J. (2012). Historie fotbalového klubu DFC Budweis. *Česká kinantropologie*, 16(2), 22-34.

Tlustý, T. (2014). Nástin vývoje sportu v místním sdružení YMCA v Českých Budějovicích v mezi-válečném období. *Studia Kinanthropologica*, 15(1), 37-47.

Waic, M.: *Organizační struktura a materiální podmínky československého sportu v období velké hospodářské krize 1929-1934*. Acta Univ. Carol. Gymn., Vol 24, 1988, č. 1, s. 47-60.

Doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.
KTVS PF JU
Na Sádkách 2/1
370 05 České Budějovice
stumba@pf.jcu.cz